

Latvijas Mērnieku biedrība
Reģ.Nr. 40008004744
Ķīpsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048
Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija
Reģ.Nr. 40008038810
Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009
Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

RĪGĀ

2021.gada 3.jūnijā

Nr.5.1-29/21

**Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai**
pasts@varam.gov.lv

*Par projektu "Digitālās transformācijas
pamatnostādnes 2021.-2027. gadam"
(VSS-48)*

Latvijas Mērnieku biedrība (LMB) un Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociācija (LKĢA) sniedz viedokli par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sagatavoto projektu "Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam" (VSS-48), un iebilst pret sagatavotā projekta rīcības virzienu 4.4.1. "Pakalpojuma platformas" un rīcības virzienu 4.4.4. "Ģeotelpiskās, vides pārvaldības un attīstības plānošanas digitālā transformācija".

LMB un LKĢA kā nozares profesionālās organizācijas savas kompetences ietvaros sniedz viedokli par ģeotelpiskās informācijas digitālo lietojumu, kā arī papildinājumus projekta minētajiem rīcības virzieniem. Tā kā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sagatavotā dokumenta redakcija satur arī stila un gramatiskās nepilnības, sniedzam nepieciešamo izmaiņu sagatavotas redakcijas (labojumi un papildinājumi norādīti ar teksta pasvītrojumu).

1. Rīcības virziena 4.4.1. "Pakalpojuma platformas" veicamo pasākumu 5.13. apakšpunktu izteikt sekojošā redakcijā:

"Ģeotelpisko datu apmaiņas platformas (t.sk. vienota vides un ģeotelpisko datu apmaiņas un izplatīšanas telpa, risinājums ģeotelpisko datu digitalizēšanai, kopradīšanai un uzturēšanai, vides pārvaldības platforma, sabiedrības iesaistes platforma vides pārvaldībā proaktīvai informācijas apmaiņai) būs orientētas uz ģeotelpisko datu pieejamības nodrošināšanu arī nozaru komersantiem, kas ir īpaši būtiski, piemēram, tādās nozarēs kā nekustamā īpašuma pārvaldība, būvniecība, transports, loģistika, mežkopība, mežizstrāde, u.c.".

Pamatojums: nepamatoti sašaurināts lietojums uz dažām nozarēm, kā arī, nav nosauktas prasības ģeotelpisko datu lietojumiem nekustamā īpašuma pārvaldībā, transportā un loģistikā.

Latvijas Mērnieku biedrība
Reģ.Nr. 40008004744
Kīpsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048
Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija
Reģ.Nr. 40008038810
Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009
Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

2. Rīcības virzienu 4.4.4. “Ģeotelpiskās, vides pārvaldības un attīstības plānošanas digitālā transformācija” izteikt sekojošā redakcijā:

4.4.4. Rīcības virziens: Ģeotelpiskās, vides pārvaldības un attīstības plānošanas informācijas digitālā transformācija

Vīzija

Sabiedrība un komersanti apzinās savu iesaisti un atbildību ilgtspējīgas Latvijas teritorijas un telpas pārvaldīšanā un attīstībā, vides saglabāšanā un attīstībā, piedaloties teritoriju un to datu pārvaldības procesos. Digitālās tehnoloģijas veicina telpiskās informācijas, vides pārvaldības un teritoriju plānošanas attīstības būtisku progresu. Izmantojot digitālos risinājumus, Latvijas teritorijas pārvaldībā minimizēts manuāla un klātienē darba apjoms, uzlabota informācijas kvalitāte situācijas novērtēšanai un datus balstītu lēmumu pieņemšanai. Vienlaikus tehnoloģijām ir jābūt ilgtspējīgām un energoefektīvām.

Nepieciešamā rīcība

Lai nodrošinātu strauju ģeotelpiskās informācijas pārvaldības attīstību – nekustamā īpašuma pārvaldības, būvniecības, ražošanas, loģistikas, dabas aizsardzības, teritorijas attīstības plānošanas, mežizstrādes, un citās jomās, ir aktuāls jautājums - vai pārvaldības digitalizācija šajās nozarēs ir atbilstoša mūsdienu prasībām, lai būtu iespējams nodrošināt izaugsmi, procesu vadībai un lēmumu pieņemšanai vajadzīgos risinājumus.

Nemot vērā, ka ģeotelpiskās analītikas nozīme arvien vairāk pieaug attīstoties IoT, t.sk. sensoru tīkliem, mākslīgajam intelektam un “lielajiem datiem”, ģeotelpiskajās IS arvien plašāk integrēsies ar biznesa analītikas rīkiem, rodot arvien intensīvāku lietojumu prognozēšanā, modelēšanā un, sniedzot daudz lielākas iespējas kopsakarību, attīstības tendenču un scenāriju analīzei.

1. Sekmēt ģeotelpiskās informācijas kvalitatīvu pārvaldību un izmantošanu tautsaimniecības procesu pārvaldībai un attīstībai, kā arī sociālo izaicinājumu risināšanai.
2. Noteikt, izveidot, uzturēt, nodrošināt digitālu apriti prioritārajām un valstī obligāti uzturamajām ģeotelpisko datu kopām.
3. Veidot ģeotelpiskās IS, kas ir pieejama jebkuram lietotājam, ir labi vizualizētas, viegli saprotamas un izmantojamas.
4. Veicināt ģeotelpisko datu atkalizmantošanu, tai skaitā atvērt adrešu datus.
5. Radīt inovatīvus rīkus un informācijas pakalpojumus viedai zemes pārvaldībai un apsaimniekošanai.
6. Rūpēties par tādu ģeotelpisko IS un likumvides attīstību, kas veido saikni starp šobrīd pieejamo un izmantojamo informāciju, un tehnoloģiskajām iespējām nākotnē;

Latvijas Mērnieku biedrība
Reģ.Nr. 40008004744
Kīpsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048
Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija
Reģ.Nr. 40008038810
Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009
Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

7. Plānot automatizētas ģeotelpiskās IS, kas nākotnē var piedāvāt tiešsaistes pakalpojumus un sabiedrība nekavējoties var iegūt nepieciešamo informāciju par vides situāciju, nekustamo īpašumu vai telpisko analīzi, balstoties uz iespēju jebkuram lietotājam piekļūt atrašanās vietas informācijai.

8. Digitāli transformēt teritorijas attīstības plānošanu, uzlabojot iespēju ģeotelpiski attēlot plānotās investīcijas un to īstenošanas progresu, kā arī veikt teritoriju attīstības uzraudzību.

9. Veidot vienotu ģeotelpiskās IS par saimnieciskās vai cilvēka darbību ierobežojumiem noteiktās teritorijās.

10. Attīstīt civilās aizsardzības integrētas plānošanas spējas, balstoties uz koplietojamiem resursiem. Digitāli transformēt katastrofu pārvaldību vides jomā, nodrošinot datus balstītu risku pārvaldību un preventīvo pasākumu izstrādi, automatizējot katastrofu agrīno brīdināšanu un identificēšanu, katastrofu attīstības modelēšanu un vadīšanu, t.sk. izmantojot sensoru un bezpilota tehnoloģijas.

11. Digitāli transformēt vides pārvaldības procesus (piesārņoto vietu pārvaldība, atkritumu apsaimniekošana, dabas resursu izmantošana, vides informācija un monitorings, ūdens un gaisa monitorings, vides pārmaiņas, zemes un augsnes degradācija), vides uzraudzībā izmantojot gan viedas datu ieguves tehnoloģijas (piemēram, sensori, bezpilota iekārtas), gan sabiedrības līdzdalību veicot ietekmes modelēšanu un novērtēšanu (t.sk. pielietojot mākslīgā intelekta un lielo datu analīzes iespējas), kā arī - veicot seku novērtēšanas rīcības plānošanu un īstenošanu.

12. Modelēt vides piesārņojošās darbības un to ierobežojošos pasākumus, katastrofu ietekmi un vides pārmaiņas.

13. Digitalizēt vides un ģeotelpiskos datus, izveidojot “digitālo dvīni”, datu digitalizēšanā iesaistot sabiedrību un nodrošinot šo datu apriņķi un kopīgu izmantošanu dažādās ekonomikas attīstības jomās.

14. Veicināt ilgtspējīgas digitālās infrastruktūras vides attīstību, lai sekmētu oglekļa mazietilpīgu, resursu efektīvu un klimatnoturīgu tautsaimniecības attīstību un noteiktos klimata, enerģētikas un gaisa piesārņojuma samazināšanās mērķus.

Lai sasniegtu plānotos mērķus, nepieciešama sistēmiska, mērķtiecīga rīcība:

1. Aktualizēt telpiskās informācijas pārvaldības rīcības politikas dokumentu, nosakot vidēja termiņa rīcībpolitikas mērķus un uzdevumus (izveidot ģeotelpiskās informācijas attīstības stratēģiju).

Latvijas Mērnieku biedrība

Reģ.Nr. 40008004744

Ķīpsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048

Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija

Reģ.Nr. 40008038810

Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009

Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

Nodrošināt ģeotelpisko risinājumu ieviešanas organizēšanu saskaņā ar vienotu ģeotelpisko risinājumu biznesa, lietojumprogrammatūras un infrastruktūras konceptuālās arhitektūras un pārvaldības modeļa aktualizēšanu:

- 1.1. jāapzina valstī esošie ģeotelpiskās informācijas infrastruktūras risinājumi, to arhitektūra un integrēšanas iespējas ar esošajiem risinājumiem un platformām;
 - 1.2. jādefinē ģeotelpiskās informācijas risinājumiem nepieciešamās infrastruktūras nākotnes attīstības vajadzības un nodrošināšanas modelis;
 - 1.3. jānodrošina koordinēta ģeotelpiskās informācijas un infrastruktūras arhitektūras modeļa ieviešanas un uzturēšanas vadība un pārraudzība, nosakot par to atbildīgo organizāciju, kā arī nosakot pārvaldības kārtību iesaistītajām, par noteiktiem datiem atbildīgajām, organizācijām.
2. Vienotas teritorijas raksturojošo un ģeotelpisko datu apmaiņas un izplatīšanas telpas attīstība, kurā pieejami kvalitatīvi, digitalizēti, savietojami kartogrāfiskie dati no visiem valsts pārvaldes līmeņiem, tos papildinot arī no privātā sektora:
 - 2.1. jāveic valstī esošo vides un ģeotelpisko datu apzināšana (arī dati, kas nav digitalizēti);
 - 2.2. atbilstoši Pamatnostādņu 4.4.1. sadaļā “Pakalpojumu platformas” definētajiem principiem, izveidojama vai attīstāma ģeotelpisko datu izplatīšanas platforma;
 - 2.3. datu un informācijas pieejamībā, ievērot principu “atvērta pēc noklusējuma”;
 - 2.4. teritorijas raksturojošo un ģeotelpisko datu uzkrāšanā un apstrādē ir jāievieš datu piekļuves politika, kas ņem vērā nacionālo drošības risku izvērtējumu;
 - 2.5. nepieļaut valsts un komersantu funkcionālo darbību pārklāšanos vai atkārtāšanos.
3. Ģeotelpisko datu digitalizēšanai, kopradīšanai un uzturēšanai nepieciešamā risinājuma nodrošināšana iestādēm, kurām šie risinājumi nav pieejami, to radīšana nav ekonomiski pamatota, kā arī - nav pieejama atbilstoša kompetence:
 - 3.1. jāizveido ērta un attālinātai lietošanai apgūstama, tīmekļa vidē izmantojama vide ģeotelpisko datu digitalizēšanai un uzturēšanai;
 - 3.2. atbilstoši dažādiem biznesa mērķiem – jāizveido iespēja vides un ģeotelpiskos datus šajā risinājumā radīt un uzturēt lauka apstākļos, izmantojot mobilās lietojumprogrammas.

Latvijas Mērnieku biedrība

Reģ.Nr. 40008004744

Kļipsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048

Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija

Reģ.Nr. 40008038810

Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009

Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

4. Organizatoriskā un tiesiskā ietvara visu¹ valsts pārvaldē radīto un uzturēto ģeotelpisko datu apmaiņai:
- 4.1. jāpārskata iestāžu finansēšanas modelis, izslēdzot savstarpēju finansējuma “apmaiņu” kopējā valsts ekonomikā, kas notiek, veicot datu iegādi vai dublējošas datu radīšanas darbības;
 - 4.2. jāveic izmaiņas tiesiskajā regulējumā (normatīvo aktu komplekts), nodrošinot bezmaksas ģeotelpisko datu apriti gan publiskā, gan privātā sektora ietvaros.
5. Vides pārvaldības platformas attīstība, veicinot atbildīgu un vidi saudzējošu uzņēmējdarbību:
- 5.1. atbilstoši 4.4.1. sadaļā “Pakalpojumu platformas” definētajiem principiem izveidojama valstī vienota vides pārvaldības platforma, tajā ietverot:
 - 5.1.1. vides pārvaldības jomas, piemēram:
 - 5.1.1.1. vienotu valsts atkritumu apsaimniekošanas un monitorējamas atkritumu plūsmas izveidi;
 - 5.1.1.2. dabas resursu izmantošanu un kontroli;
 - 5.1.1.3. piesārņojuma pārvaldību;
 - 5.1.2. uzņēmēju ikdienas biznesa procesu automatizāciju – ciešu komersantu biznesa risinājumu integrēšanu ar vides pārvaldības risinājumiem;
 - 5.1.3. izmantojot modernās tehnoloģijas, automatizētu reāla laika datu iegūšanu un procesu kontroli, piemēram:
 - 5.1.3.1. mākslīgais intelekts loģisko likumu definēšanā, jaunu secinājumu iegūšanā, datus balstītu lēmumu pieņemšanā;
 - 5.1.3.2. GNSS tehnoloģijas automašīnu pārvietošanās kontrolē, nepieciešamo ģeogrāfisko koordināšu fiksēšanā apvidū, loģistikas uzdevumu risināšanā, u.c.;
 - 5.1.3.3. lāzera tehnoloģijas derīgo izrakteņu un citu materiālu krājumu apjoma noteikšanai, karjeru materiālu uzskaitēi;
 - 5.1.3.4. attēlu apstrādes tehnoloģijas, piemēram, piesārņojošo darbību monitoringam;
 - 5.1.3.5. sensoru signālu apstrāde;
 - 5.1.3.6. fotokameras un citas tehnoloģijas.
6. Izveidot sabiedrības iesaistes platformu vides pārvaldībā, nodrošinot proaktīvu, vizuālu informācijas komunikāciju un apmaiņu, integrējot sabiedrību vides pārvaldības procesos:

¹ Izņemot datus, kuriem saskaņā ar tiesisko regulējumu noteikts ierobežotas pieejamības statuss

Latvijas Mērnieku biedrība
Reģ.Nr. 40008004744
Kļipsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048
Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija
Reģ.Nr. 40008038810
Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009
Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

- 6.1. nodrošināt risinājumu sabiedrības integrēšanai sabiedriskajā apspriešanā, piemēram:
- 6.1.1. teritorijas attīstības plānošana;
 - 6.1.2. būvniecības ieceres;
 - 6.1.3. piesārņojošo darbību ieceres;
 - 6.1.4. citi procesi, ietverot sabiedrības parakstu vākšanas iniciatīvas;
- 6.2. nodrošināt informācijas pieejamību sabiedrībai, komersantiem vienuviet ar iespēju abonēt dažādus informācijas kanālus, piemēram:
- 6.2.1. informāciju par indivīda nekustamajiem īpašumiem, apgrūtinājumiem tajos, plānotajām izmaiņām noteiktā administratīvā teritorijā;
 - 6.2.2. paziņojumus par veicamajām darbībām, izpildāmām saistībām ar iespēju sniegt nepieciešamo atgriezenisko saiti;
 - 6.2.3. vides informatīvos, mācību un citus materiālus.

Sagaidāmie rezultāti

1. Līdz 2023. gadam definēta vienota telpiskās informācijas pārvaldības politika (apstiprināta attīstības stratēģija).
2. Līdz 2023. gadam definēta vienota ģeotelpisko risinājumu arhitektūra un noteikta kompetentā organizācija arhitektūras un tajā iekļauto risinājumu izveides vadībai un pārvaldībai.
3. Līdz 2023. gadam atvērti adrešu dati.
4. Līdz 2027. gadam izveidota ģeotelpisko datu apmaiņas un izplatīšanas platforma.
5. Līdz 2025. gadam izveidots ģeotelpisko datu digitalizēšanai, kopradīšanai un uzturēšanai nepieciešamais risinājums.
6. Līdz 2027. gadam izveidots organizatoriskais un tiesiskais ietvars visu² valsts pārvaldē radīto un uzturēto ģeotelpisko datu apmaiņai, ņemot vērā nacionālās drošības intereses.
7. Līdz 2027.gadam pilnveidotas nacionālās platformas nekustamā īpašuma un vides pārvaldības procesiem, sabiedrības un komersantu iesaistei un integrēšanai vides pārvaldības un teritoriju attīstības plānošanas un uzraudzības procesos.

² Izņemot datus, kuriem saskaņā ar tiesisko regulējumu noteikts ierobežots pieejamības statuss

Latvijas Mērnieku biedrība
Reģ.Nr. 40008004744
Ķīpsalas iela 6B-105, Rīga, LV-1048
Tālr. 27859181, lmb@lmb.lv

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija
Reģ.Nr. 40008038810
Bruņinieku iela 73A-19, Rīga, LV-1009
Tālr. 28659881, lkga@lkga.lv

Uzdevumi (U)

Identifikators	Uzdevums	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Atbildīgais	Līdzatbildīgie
U4.4.4.-1	Definēta vienota telpiskās informācijas pārvaldības politika (Ģeotelpiskās informācijas attīstības stratēģija).	2021	2023	AM	Ģeotelpiskās informācijas koordinācijas padome, <u>LMB</u> , <u>LKGA</u> , Visas ministrijas
U4.4.4.-2	Noteikt vienotu ģeotelpisko risinājumu arhitektūru un noteikt kompetento organizāciju arhitektūras un tajā iekļauto risinājumu izveides vadībai un pārvaldībai.	2021	2023	VARAM	nav
U4.4.4.-3	Attīstīt organizatorisko un tiesisko ietvaru visu valsts pārvaldē radīto un uzturēto ģeotelpisko datu apmaiņai.	2021	2025	VARAM	nav
U4.4.4.-4	Attīstīt nacionālo ģeotelpisko datu apmaiņas un izplatīšanas platformu, nodrošinot datu piekļuves vadību atbilstoši nacionālās drošības interesēm.	2021	2027	VARAM	nav
U4.4.4.-5	Pilnveidot vai attīstīt nacionālās platformas <u>nekustamā īpašuma un vides pārvaldības</u> procesiem, sabiedrības un komersantu iesaistei un integrēšanai vides pārvaldības procesos.	2021	2027	VARAM	<u>TM</u>

Latvijas Mērnieku biedrības valdes priekšsēdētāja

U.Krutova

Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācijas valdes priekšsēdētājs

M.Rutkovskis